

**Ελληνική μνημειακή
ζωγραφική**

Δ. Πλάντζος

Διάρθρωση μαθημάτων

1. Εισαγωγικά (12/3)
2. Πηγές και μεθοδολογία (12/3)
3. Υλικά και τεχνικές (19/3)
4. Η μνημειακή ζωγραφική στην Ελλάδα της Εποχής του Χαλκού (19/3)
5. Πρώιμη ελληνική ζωγραφική, 7ος-6ος αι. π.Χ. (26/3)
6. Μνημειακή ζωγραφική και αρχαιομετρική έρευνα [Χαρίκλεια Μπρεκουλάκη] (2/4)
7. Ο Πολύγνωτος και η ζωγραφική του 5ου αι. π.Χ. (9/4)
8. Τετραχρωμία και σκιαγραφία: Απολλόδωρος, Ζεύξις, Παρράσιος (16/4)
9. Μακεδονικοί Τάφοι I (23/4)
10. Μακεδονικοί Τάφοι II (14/5)
11. Ψηφιδωτά (14/5)
12. Μνημεία της Ελληνιστικής περιόδου (21/5)
13. Ελληνορωμαϊκή ζωγραφική I (28/5)
14. Ελληνορωμαϊκή ζωγραφική II (4/6)

Διάρθρωση μαθημάτων

1. Εισαγωγικά (12/3)
2. Πηγές και μεθοδολογία (12/3)
3. Υλικά και τεχνικές (19/3)
4. Η μνημειακή ζωγραφική στην Ελλάδα της Εποχής του Χαλκού (19/3)
5. Πρώιμη ελληνική ζωγραφική, 7ος-6ος αι. π.Χ. (26/3)
6. Μνημειακή ζωγραφική και αρχαιομετρική έρευνα [Χαρίκλεια Μπρεκουλάκη] (2/4)
7. Ο Πολύγνωτος και η ζωγραφική του 5ου αι. π.Χ. (9/4)
8. Τετραχρωμία και σκιαγραφία: Απολλόδωρος, Ζεύξις, Παρράσιος (16/4)
9. Μακεδονικοί Τάφοι I (23/4)
- 10. Μακεδονικοί Τάφοι II (14/5)**
11. Ψηφιδωτά (14/5)
12. Μνημεία της Ελληνιστικής περιόδου (21/5)
13. Ελληνορωμαϊκή ζωγραφική I (28/5)
14. Ελληνορωμαϊκή ζωγραφική II (4/6)

Η Ζωγραφική των Μακεδονικών Τάφων:

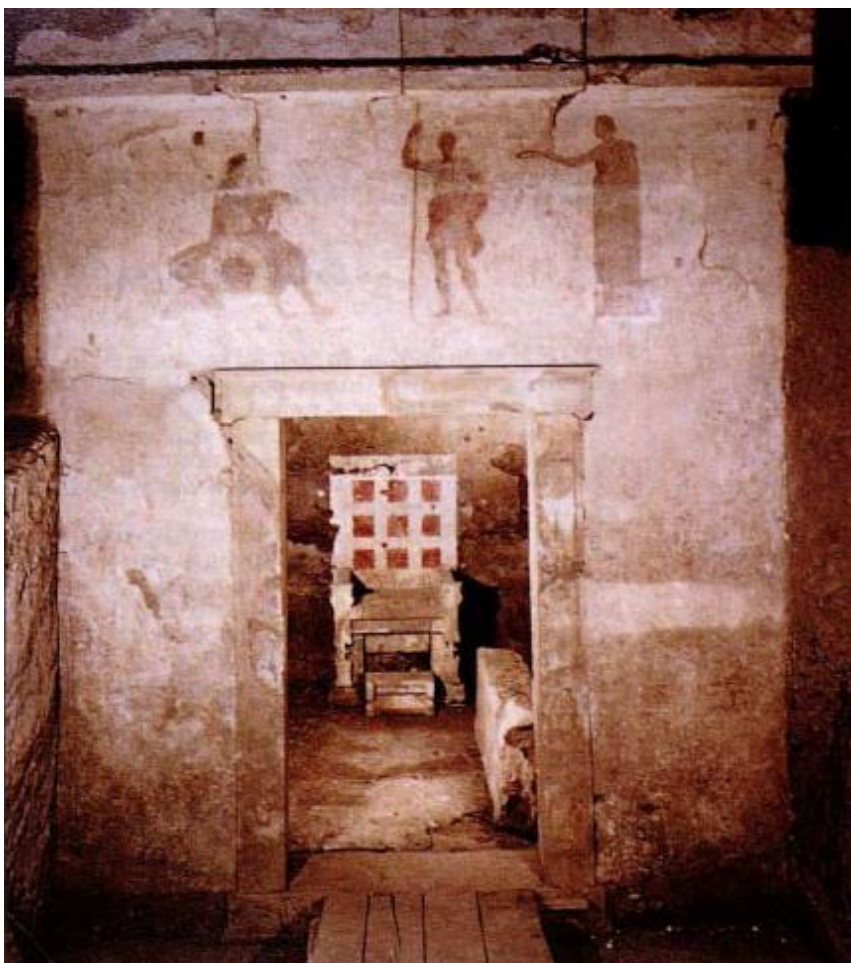
- Μακεδονικοί Τάφοι: το πιο εντυπωσιακό δείγμα αρχαίου ελληνικού ταφικού μνημείου (κατασκευή, διακόσμηση, πλούτος κτερισμάτων)
- εμφανίζονται τον 4^ο αι. π.Χ., και παραμένουν σε χρήση μέχρι και την ύστερη Ελληνιστική περίοδο.
- Υπόγεια μνημεία, κατά μήκος οδών (εκτός των τειχών).
- Τετράγωνο ή ορθογώνιο σχήμα, καμαρωτή στέγη.
- Μονοθάλαμοι ή διθάλαμοι.
- Κατά κανόνα οικογενειακοί.
- Προσόψεις: προσομοιώσεις οικίας ή ναού.

Η Ζωγραφική των Μακεδονικών Τάφων:

- Μεγάλες ζωγραφικές συνθέσεις στο εσωτερικό ή εξωτερικό του τάφου.
- Γαιώδη χρώματα γαλάζιο (αιγυπτιακό κυανό), κόκκινο (αιματίτης, κιννάβαρις), μαύρο (ανθρακικό ασβέστιο με μεγάλη ποσότητα άνθρακα), ιώδες (αιγυπτιακό κυανό + κιννάβαρις), κίτρινο (ώχρες).
- Τεχνικές: κατά βάση ξηρογραφία (tempera).

Μακεδονικός τάφος Ι του τύμβου Μπέλλα

- Μονοθάλαμος, καμαροσκεπής
- Πρόσοψη: ύψος 4,80 μ.
- 3^{ος} αι. π.Χ.

Τύμβος Μπέλλα (Βεργίνα). Τάφος Ι. 3^{ος} αι. π.Χ.

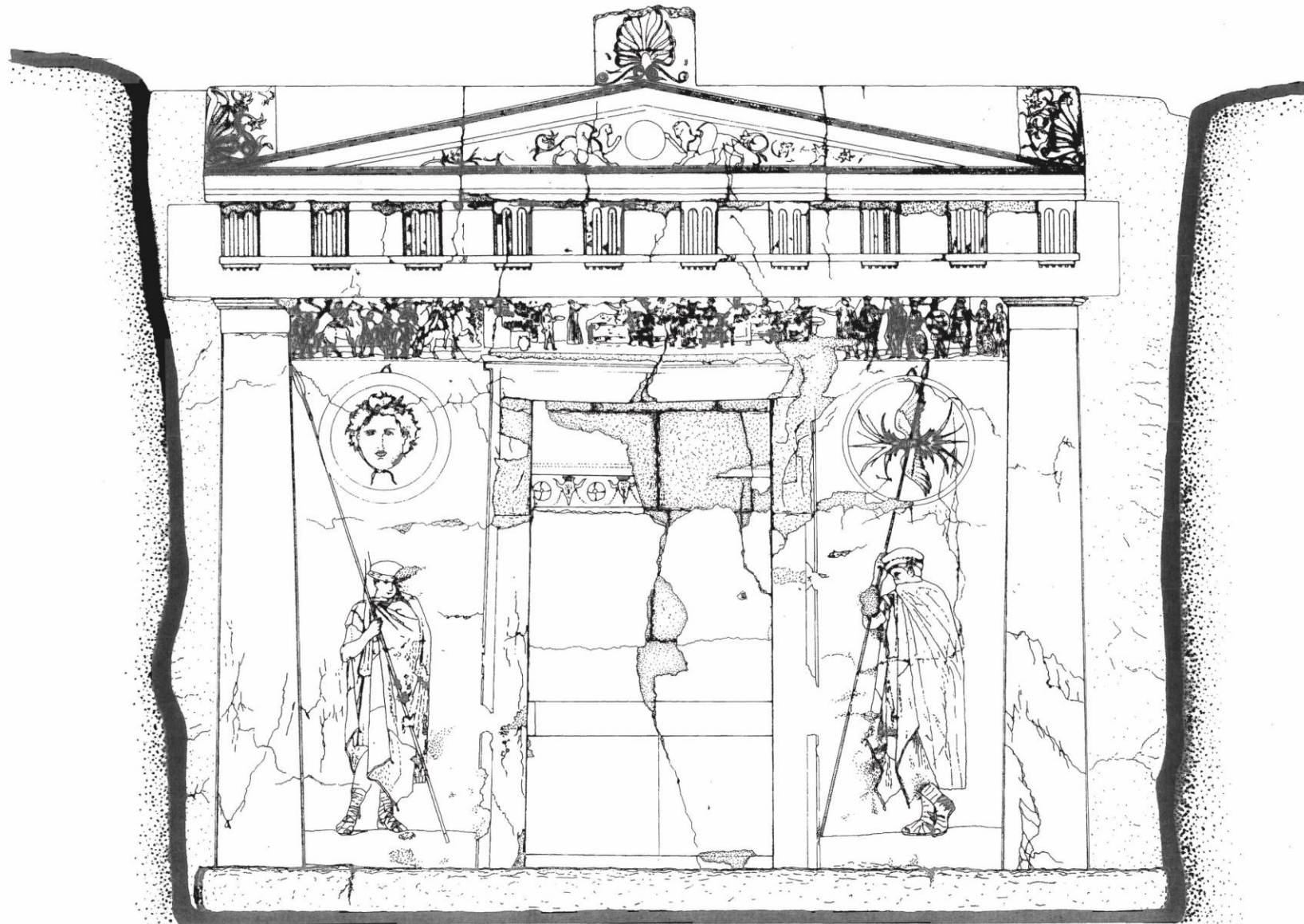

Μακεδονικός τάφος στον Άγ. Αθανάσιο

- Μονοθάλαμος, καμαροσκεπής
- 3 × 3 μ. / ύψος 3,40 μ.
- Πρόσοψη: πλάτος 4,60 μ. / ύψος 4,16 μ.
- Περ. 300 π.Χ.

ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ '94
κλίμακα 1:20

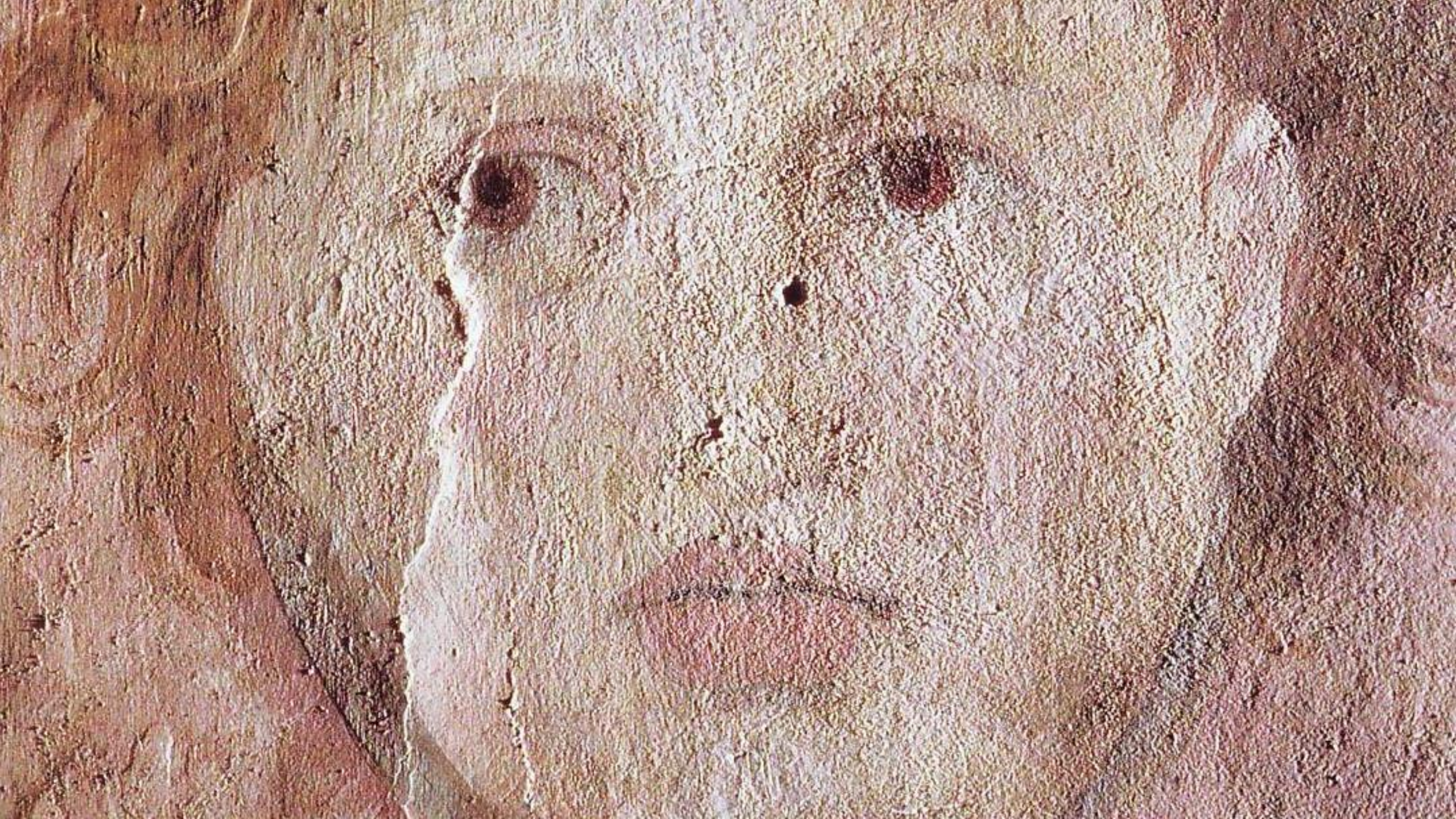
ΠΡΟΣΩΠΗ

αποτύπωση: Α.ΤΟΠΑΛΙΔΗΣ (σχεδιαστής)

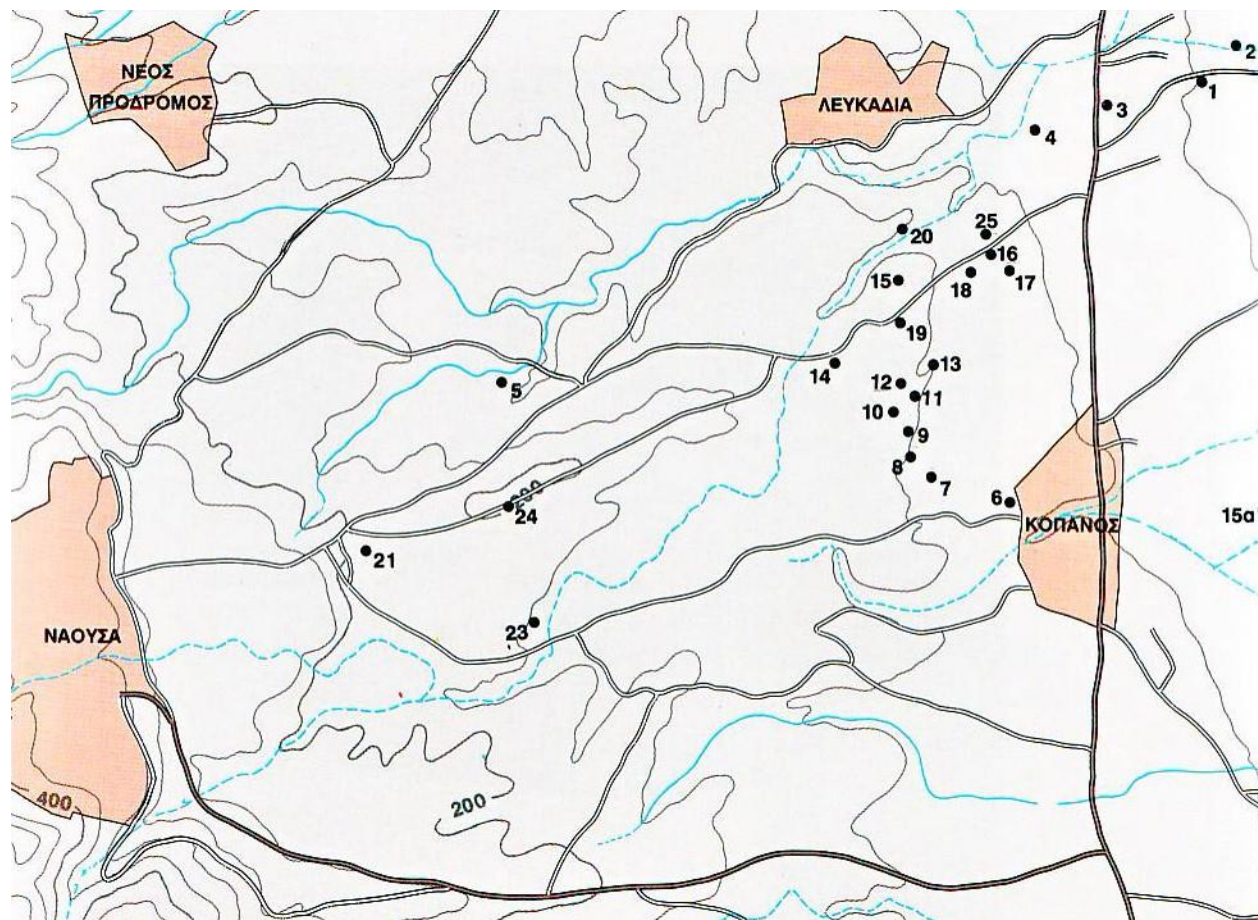

Τεχνική:

- Εγχάρακτοι οδηγοί και προσχέδια σχεδιασμένα με ελεύθερο χέρι
- Χρήση διαβήτη
- Χρωστικές ουσίες: διάφορα είδη ώχρας, μαύρο του άνθρακα, λευκό του μολύβδου, αιγυπτιακό κυανό, αιματίτης, μεγάλες ποσότητες καλής ποιότητας κινναβάρεως, αναμεμιγμένης με ασβεστίτη και καολινίτη για να παραγάγει ροδαλό χρώμα. Επίσης: κογχυλιακή πορφύρα, αναμεμιγμένη με κιννάβαρι, καολινίτη, και λίγο αιγυπτιακό κυανό, για να παραγάγει το φωτεινό ιώδες που καλύπτει το βάθος μιας εκ των δύο κρεμασμένων ασπίδων
- Ξηρογραφία (αν και παλαιότερα επικρατούσε η υπόθεση της νωπογραφίας)
- Συνδετικές ουσίες: αβγό, τραγακάνθινο κόμμα (φυτική ρητίνη)

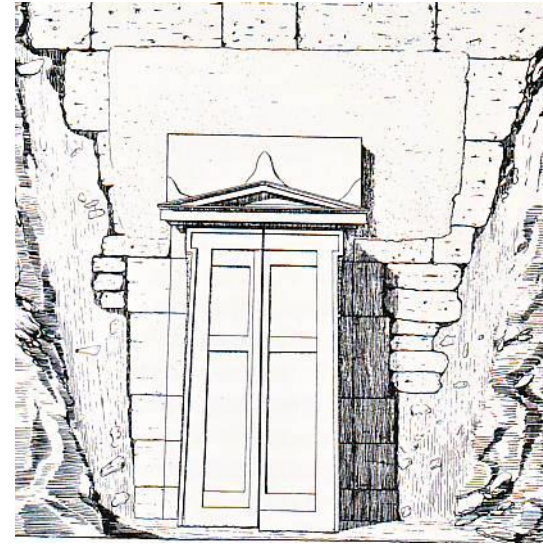
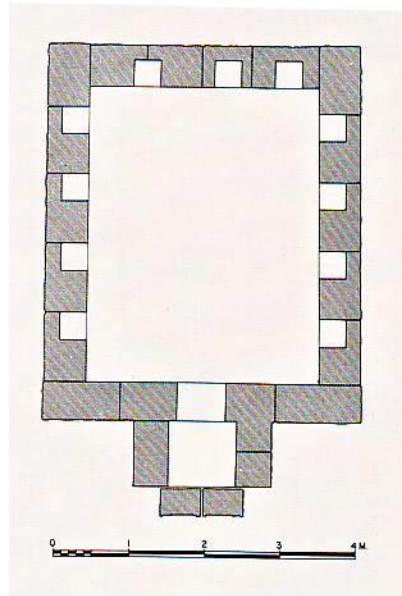
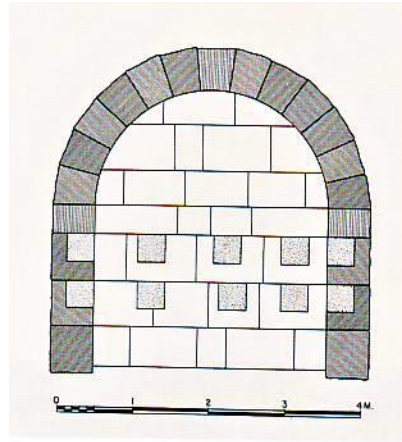

1. Τάφος της Κρίσεως («Λευκαδίων»)
2. Τάφος Ανθεμίων
3. Τάφος Kinch
4. Τάφος Λύσωνος και Καλλικλέους.
23. Νυμφαίον (Σχολή Αριστοτέλους)

Μακεδονικός τάφος Λύσωνος και Καλλικλέους

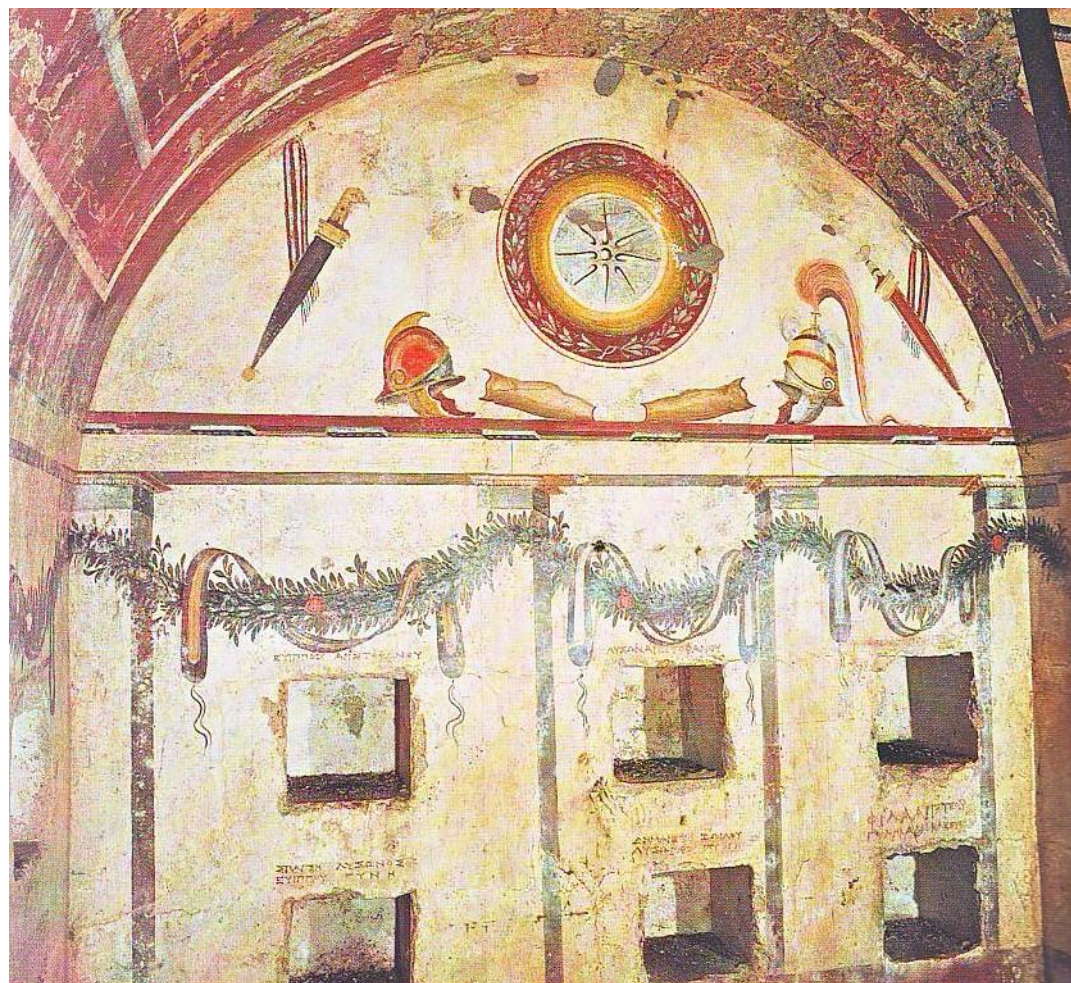
- Διθάλαμος καμαροσκεπής
- $3,92 \times 3,05 \times 3,64$ μ.
- Μικρός, τετράγωνος προθάλαμος με χαμηλή, επίπεδη οροφή
- Οικογενειακός τάφος (18 καύσεις, από περ. 200 έως 125 π.Χ.)

Τάφος Λύσωνος και Καλλικλέους (3^{ος}-2^{ος} αι. π.Χ.)

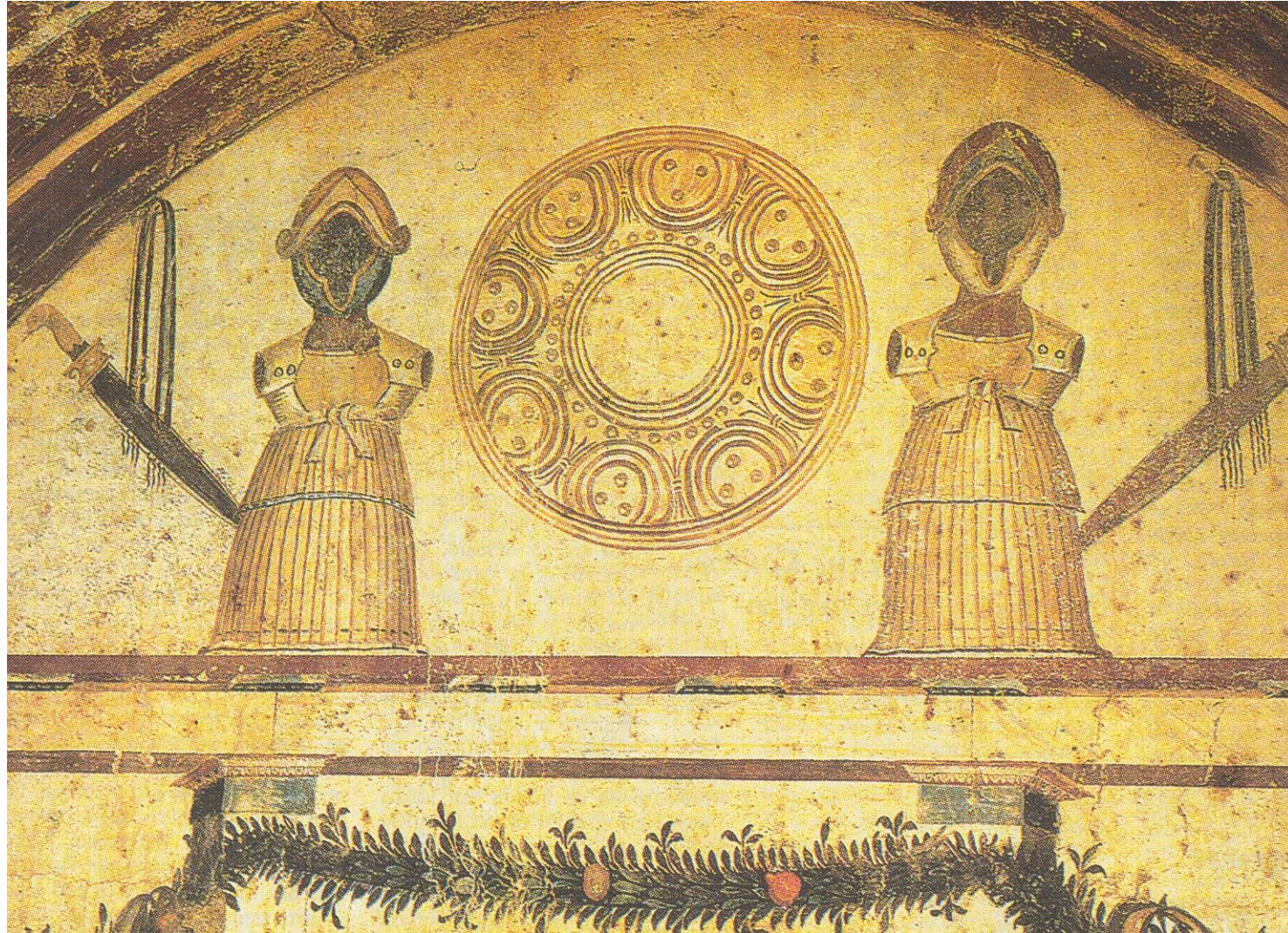
Τάφος Λύσωνος και Καλλικλέους (3^{ος}-2^{ος} αι. π.Χ.)

Τάφος Λύσωνος και Καλλικλέους (3^{ος}-2^{ος} αι. π.Χ.)

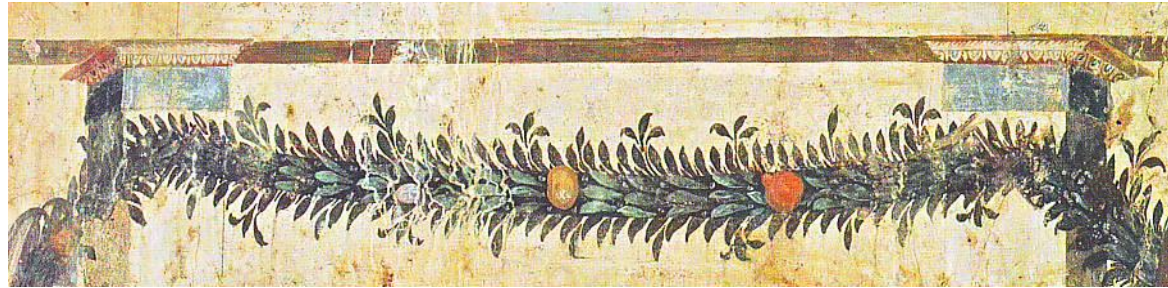
Τάφος Λύσωνος και Καλλικλέους (3^{ος}-2^{ος} αι. π.Χ.)

Τάφος Λύσωνος και Καλλικλέους (3^{ος}-2^{ος} αι. π.Χ.)

Απόπειρες σκηνογραφίας;

Τάφος Λύσωνος και Καλλικλέους (3^{ος}-2^{ος} αι. π.Χ.)

Sveshtari: Τάφος καρυατίδων

- Θρακικός θαλαμωτός
- 3^{ος} αι. π.Χ.
- Ηγεμόνας Γετών;
- Συνδυάζει ελληνικά και μη ελληνικά αρχιτεκτονικά στοιχεία
- Επιρροή από την κλασική παράδοση
- Εγχάρακτα τεκτονικά σύμβολα και ελληνόφωνες επιγραφές

Τύμβος Μπέλλα (Βεργίνα)

Τάφος Kazanlak

- Αρχαία Σευθόπολις
- Τάφος τοπικού ηγεμόνα
- Πρώιμος 3^{ος} αι. π.Χ.
- Θαλαμωτός, με θολωτό κυκλικό θάλαμο (διαμ. 2,85 μ.)

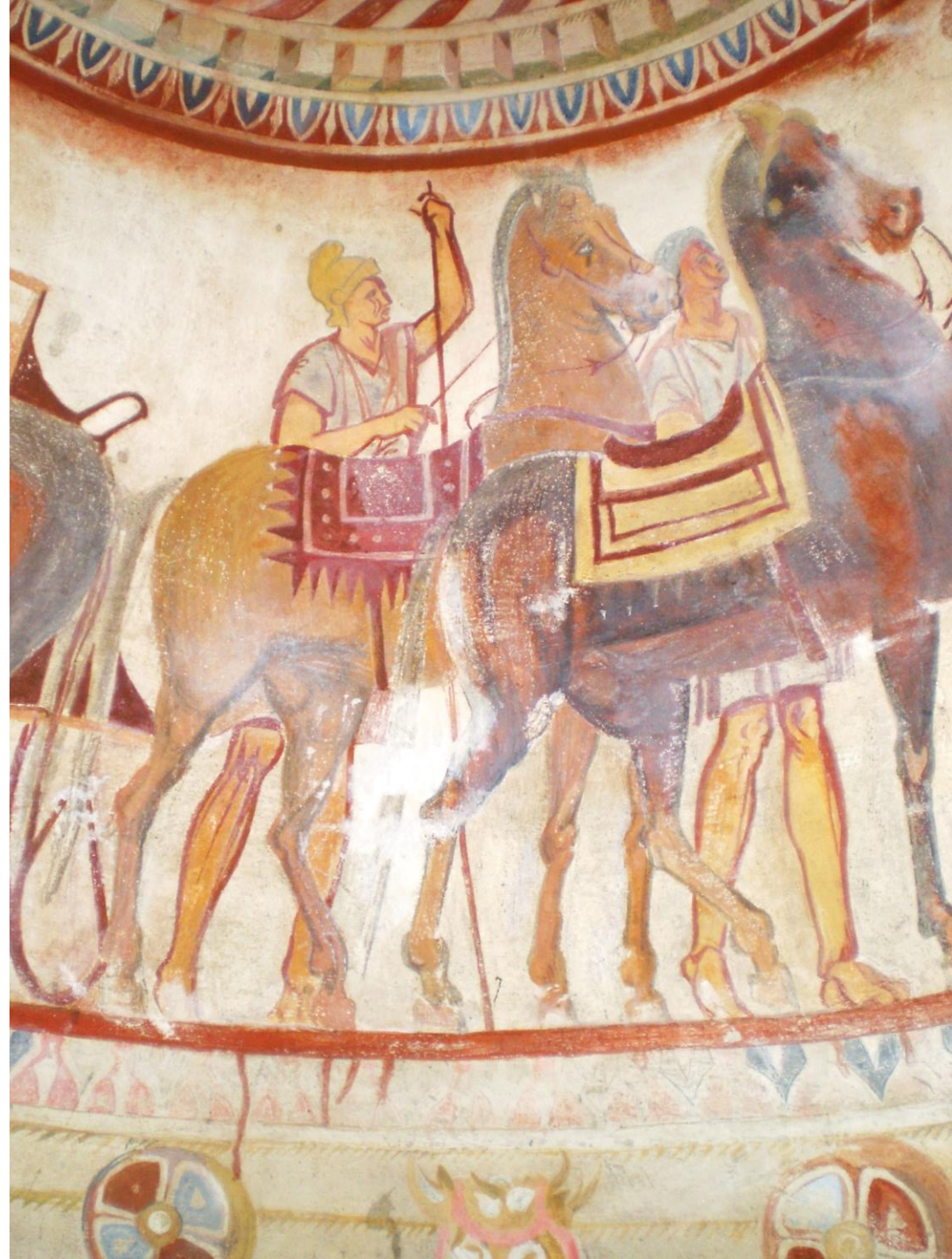

Ο Τάφος του «Πρίγκιπα» (320-300 π.Χ.)

Τάφος Maglizh (3^{ος} αι. π.Χ.)

Απελλής (ΦΙ 35.79)

- Καταγόταν από την Έφεσο
- Πλίνιος; «ξεπέρασε όλους τους προγενέστερους και μεταγενέστερους ζωγράφους.
- Πλίνιος; «προσέφερε στη ζωγραφική περισσότερα απ' όσα όλοι οι άλλοι μαζί»
- Αποκλειστικό δικαίωμα να απεικονίζει τον Αλέξανδρο στη ζωγραφική, μαζί με το Λύσιππο στη γλυπτική, και τον Πυργοτέλη στη σφραγιδογλυφία: Πλίνιος, ΦΙ 7.125 Πλούταρχος, Αλέξανδρος 4.1).
- Η αληθοφάνεια μεγαλύτερή του αρετή
- Τετραχρωματιστής
- Προοπτική, βράχυνση; Αλέξανδρος κεραυνοφόρος «τα δάχτυλα φαίνονται να προεξέχουν κι ο κεραυνός να βγαίνει από τον πίνακα» (ΦΙ 35.92) - «απαράμιλλο» (Πλουτάρχου, Περί της Αλεξάνδρου τύχης ή αρετής 2.2).

Διάρθρωση μαθημάτων

1. Εισαγωγικά (28/2)
2. Πηγές και μεθοδολογία (28/2)
3. Υλικά και τεχνικές (14/3)
4. Η μνημειακή ζωγραφική στην Ελλάδα της Εποχής του Χαλκού (14/3)
5. Μνημειακή ζωγραφική και αρχαιομετρική έρευνα [Χαρίκλεια Μπρεκουλάκη] (21/3)
6. Πρώιμη ελληνική ζωγραφική, 7ος-6ος αι. π.Χ. (4/4)
7. Ο Πολύγνωτος και η ζωγραφική του 5ου αι. π.Χ. (11/4)
8. Τετραχρωμία και σκιαγραφία: Απολλόδωρος, Ζεύξις, Παρράσιος (16/5)
9. Μακεδονικοί Τάφοι I (23/5)
10. Μακεδονικοί Τάφοι II (30/5)
- 11. Ψηφιδωτά (30/5)**
12. Μνημεία της Ελληνιστικής περιόδου (2/6)
13. Ελληνορωμαϊκή ζωγραφική I (6/6)
14. Ελληνορωμαϊκή ζωγραφική II (6/6)

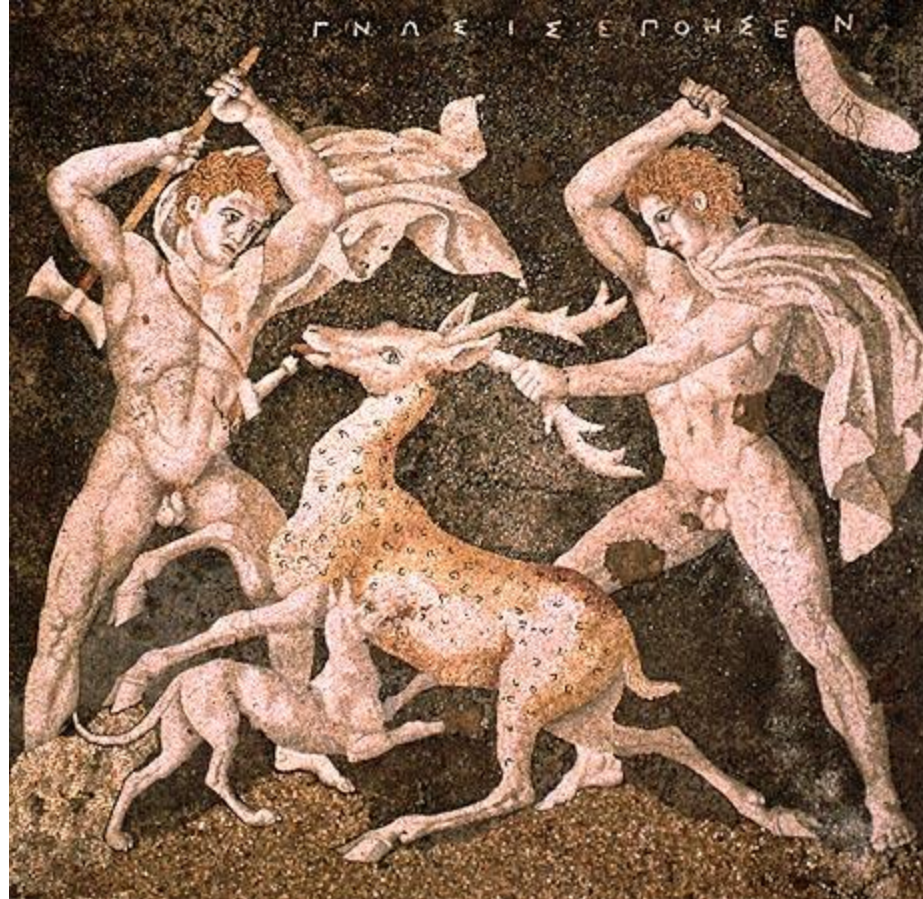
Ψηφιδωτά

- Επινόηση: περ. τέλη 5^{ου} αι. π.Χ.
- Αρχικά «βοτσαλωτά» / από την Ελληνιστική περίοδο: ψηφίδες
- *Opus tessellatum*
- *Opus vermiculatum*

Ψηφιδωτά

- Επινόηση: περ. τέλη 5^{ου} αι. π.Χ.
- Αρχικά «βοτσαλωτά» / από την Ελληνιστική περίοδο: ψηφίδες
- *Opus tessellatum*
- *Opus vermiculatum*

Πέλλα, περ. 300 π.Χ.

Πέλλα, β'μισό 4^{ου} αι. π.Χ.

Πέλλα, β΄μισό 4^{ου} αι. π.Χ.

